

ТЕМА: Психологічні особливості спілкування в навчально-виховному процесі

ПЛАН

1. Поняття спілкування.
2. Функції спілкування.
3. Бар'єри спілкування.

Спілкування є ключовим механізмом навчально-виховного процесу, що забезпечує взаємодію між педагогом і учнями (студентами), а також між самими учнями. Його психологічні особливості визначають ефективність засвоєння знань, формування особистості та розвиток соціальних навичок.

Основні функції спілкування.

У навчально-виховному процесі спілкування виконує низку важливих функцій:

- **Інформаційна:** Обмін знаннями, ідеями, навчальним матеріалом.
- **Регулятивна (управлінська):** Організація діяльності, управління поведінкою, встановлення правил.
- **Афективно-оцінна (емоційно-виховна):** Формування емоційного ставлення до навчання, самооцінки, мотивації та цінностей.
- **Розвивальна:** Стимулювання пізнавальної активності, мислення та творчих здібностей.

Ролі та позиції учасників

Психологічна ефективність спілкування значною мірою залежить від ролей та позицій, які займають учасники:

- **Позиція педагога (викладача):** В ідеалі має бути демократичною (суб'єкт-суб'єктною), що передбачає повагу до особистості учня, заохочення до діалогу та партнерства. Авторитарна позиція (суб'єкт-об'єктна) може пригнічувати ініціативу та самостійність.

- **Позиція учня (студента):** Може бути активною, пасивною, залежною чи незалежною. Завдання педагога – стимулювати активну та відповідальну позицію.
- **Спілкування "учень-учень":** Є важливим для соціалізації, розвитку навичок співпраці, вирішення конфліктів та формування колективу.

Бар'єри спілкування

Ефективність комунікації може знижуватися через різні психологічні бар'єри:

- **Бар'єри нерозуміння:** Семантичні (різниця у значенні слів), фонетичні (нечітка вимова), стилістичні.
 - **Психологічні бар'єри:** Недовіра, упередженість, негативні емоційні стани, страх оцінки.
 - **Соціальні бар'єри:** Різниця у соціальному досвіді, статусі чи цінностях.
- Усвідомлення та подолання цих бар'єрів є критично важливим для успіху навчально-виховного процесу.